

ధరల పెరుగుదల, వాటి ద్వారా అనుభవించే కష్టాల గురించి ప్రజలు మాట్లాడుకోవడం మీరు వినే ఉంటారు. ధరల పెరుగుదల పట్ల ప్రజలు ఎందుకు వ్యతిరేకతను ప్రదర్శిస్తున్నారు. ఆందోళన చెందుతున్నారు. ఇది చాలా వస్తువుల విషయాల్లో వర్తిస్తుందా లేదా కొన్నింటికి మాత్రమేనా? ఇది అందరిపై ఒకే విధమైన ప్రభావం చూపుతుందా? ఇలాంటి కొన్ని సమస్యలను మనం ఈ పాఠంలో చర్చిద్దాం.

కుటుంబ బడ్జెట్

మీ తల్లిదండ్రులు ఏదో ఒక పని చేయడం ద్వారా ఆదాయాన్ని పొందుతున్నారు - వ్యవసాయం, నిర్మాణ సంబంధమైన పనులు, కూరగాయలు, కిరాణా సరుకులు అమ్మడం, కార్యాలయాలలో పనిచేయడం, దుకాణాలు, ఫ్లాక్టరీలలో పనిచేయడం మొదలైనవి. దీనితో వారు ఇంటికి సంబంధించిన వస్తువులను కొంటారు. కుటుంబ అవసరాలకు ఖర్చు చేస్తారు. కొన్నిసార్లు వీటి కోసం ఇతరుల నుండి అప్పు కూడ తీసుకుంటారు. తమ దగ్గర వున్న డబ్బుతో వ్యయాన్ని భరించుటకు కొంత ప్రణాళికను సిద్ధం చేసుకొని ఉంటారు. వచ్చే ఆదాయాన్ని చేయబోయే వ్యయాన్ని వివరించే నివేదికను బడ్జెట్ అంటారు.

ప్రతి కుటుంబం బడ్జెట్ను తయారు చేసుకుంటుంది. అది లిఖితంగా ఉండవచ్చు. లేదా మనసులో అయినా ఉంటుంది. మార్కెట్లో కూరగాయలు అమ్మే ఒక కుటుంబం యొక్క బడ్జెట్ను చూద్దాం.

పట్టిక-1 : సుబ్బుమ్మ గారి బడ్జెట్ - జనవరి, 2013

ఆదాయం (రాబడి)		ఖర్చు (వ్యయం)	
నెలలో వచ్చిన ఆదాయం	రూ. 10,000	ఆహారం	రూ. 3000
బంధువుల నుండి	రూ. 2,500	ఇంటి అద్దె	రూ. 2000
తీసుకున్న అప్పు		పాఠశాల ఫీజు	రూ. 1500
		మందుల, వైద్యుల ఖర్చు	రూ. 2500
		బస్సు, ఆటో ఛార్జీలు	రూ. 1500
		విద్యుత్, మొబైల్, ఇతర రోజువారీ ఖర్చులు	రూ. 2000
మొత్తం ఆదాయం	రూ. 12,500	మొత్తం ఖర్చు	రూ. 12,500

పైన ఉన్న పట్టికలో ఎడమవైపున సుబ్బుమ్మ గారి కుటుంబ ఆదాయం లేదా రాబడులు, కుడివైపున ఖర్చులు చూపబడ్డాయి. మీరు వారి ఖర్చులను కూడినట్లయితే అవి రూ. 12,500 అవుతుంది. అది వారి ఆదాయం రూ. 10,000ల కన్నా ఎక్కువ! ఆ నెలలో వారి కుమార్తె అస్పష్టతకు గురైనప్పుడు

మందుల ఖర్చులకుగాను అయిన ఈ అదనపు ఖర్చును పూర్ణటానికి, వారి బంధువుల నుండి అప్పు (రూ. 2,500) తీసుకున్నారు. ఇది ఎడమ వైపు రెండవ వరుసలో చూపబడింది. ఇదే విధంగా వేలకొలది కుటుంబాలు బడ్జెట్‌ను తయారు చేసుకొని, వారి ఆదాయానికి అనుగుణంగా వ్యయం చేస్తారు.

కుటుంబ బడ్జెట్‌ను మారుతున్న ధరలు ఎలా ప్రభావితం చేస్తాయి?

సుబ్బమ్మ గారి కుటుంబ బడ్జెట్‌ను మరొకసారి చూద్దాం. ఒకవేళ తన ఇంటి యజమాని వచ్చే నెల నుండి అద్దెను రూ. 2,500 లకు పెంచారనుకుందాం. అదే సమయంలో బస్సు ఛార్జీలు, పెట్రోల్ ధరలు కూడా పెరిగి తమ కుటుంబ ఆదాయంలో రూ. 2,000 రవాణాపై ఖర్చు చేయవలసి వస్తుంది. కొత్తగా పెరిగిన ధరల వలన వారి జీవన వ్యయం మరో రూ. 1000 పెరుగుతుంది. వారి ఆదాయం పెరగకపోతే వీటిని ఆ కుటుంబం ఎలా భరిస్తుంది. ఒక వేళ వారు కొంత పొదుపు చేసి ఉన్నట్లయితే దానిని వాడుకుంటారు. లేకపోతే స్నేహితులు, బంధువుల నుండి తప్పనిసరిగా అప్పు చేయవలసి ఉంటుంది. అయినా దానిని వారు వడ్డీతో సహా తిరిగి చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. కదా!

ఒక వేళ నిజంగా సుబ్బమ్మ తన దగ్గరి బంధువుల నుండి అప్పు తీసుకున్నట్లయితే, ఆమె వడ్డీ చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు. అదే వడ్డీ వ్యాపారస్తుని నుండి అప్పు తీసుకున్నట్లయితే, తీసుకున్న మొత్తాన్ని వడ్డీతో సహా చెల్లించాలి. ఇది నెలకు 100కి రూ. 3 వడ్డీ చొప్పున (3/100) లేదా 3% అయితే, ప్రతినెల రూ. 75 చొప్పున వడ్డీని జోడించాల్సి ఉంటుంది. ఆరు నెలల తర్వాత అప్పు చెల్లించాల్సి వస్తే, సుబ్బమ్మ కుటుంబం రూ. 2,500 లకు రూ. 450 కలుపుకొని మొత్తం రూ. 2,950 చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

వారు బడ్జెట్‌ను సర్దుబాటు చేసుకుంటే ఒక మార్గం ఉంది. అదేమంటే వారి ఖర్చులను కొంత తగ్గించుకోవడం. అనగా ఆటోలో వెళ్లే ప్రయాణాలను తగ్గించుకోవటం, ఆహార పదార్థాల వినియోగం తగ్గించుకొనడం, మొబైల్ ఫోన్లపై తక్కువ ఖర్చు చేయడం మొదలగు వాటి ద్వారా వారు కొత్త ధరలకు అనుగుణంగా ఆదాయ, వ్యయాలను కొంత సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. తద్వారా వారు వస్తువుల వాడకాన్ని బాగా తగ్గించారు. కాబట్టి వారి జీవన ప్రమాణం పడిపోతుంది. ఇది జీవన వ్యయం పెరుగుట వలన ఏర్పడింది.

స్థిరమైన ఆదాయం కలిగిన పెన్షనర్లు, రోజువారీ వేతన దారులు, చేతిపనివారు, చిన్న అమ్మకం దార్లు, చిన్న పరిశ్రమలలోని కార్మికులు, తక్కువ ఆదాయం కలిగిన ప్రయివేటు ఉద్యోగులు నిరంతరం పెరిగే ధరల వలన దీర్ఘకాలంలో తీవ్ర ప్రభావానికి గురవుతారు. దీనినే ద్రవ్యోల్బణం అంటారు. ద్రవ్యోల్బణ కాలంలో కూడా ఈ వ్యక్తుల ఆదాయం మారదు. కాబట్టి వారు తమ వినియోగాన్ని బలవంతంగా తగ్గించుకోవాలి. అప్పటికే వారి జీవన ప్రమాణం తక్కువ, ఇప్పుడు ద్రవ్యోల్బణం వారి జీవన ప్రమాణాన్ని మరింత తగ్గించింది. ఇది వారిని ఇంకా పేదరికంలోనికి నెడుతుంది.

ధరల పెరుగుదల పట్ల ప్రజలు ఎప్పుడు ఆందోళన చెందుతూ ఉంటారు. ఎందుకంటే ధరలు పెరిగితే అవి వారి వినియోగంపై ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. అంతే గాక ప్రతి వస్తువు కొనుగోలుకు వారు ఎక్కువగా చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఉదా: పెట్రోలు ధరలు పెరుగుట, బస్సు, ఆటోల ఛార్జీలు పెరుగుట, కిరాణా సరుకుల ధరలు, కూరగాయలు, పాల ధరల పెరుగుట, డాక్టరు ఫీజులు పెరుగుట మొదలగునవి.

- రేపు ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం అనుకోండి, మీ తరగతిలోని విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయ దినోత్సవాన్ని నిర్వహించుటకు, నీకు రూ. 200 ఇచ్చి స్వీట్లు, బిస్కెట్లు తెమ్మని మార్కెట్కు పంపించారు. అని అనుకుందాం, మార్కెట్లో ధరలను చూస్తే ఒక స్వీట్ ప్యాకెట్ ధర రూ. 60, బిస్కెట్ ప్యాకెట్ ధర రూ. 20 ఉంది. నీవు రెండు స్వీట్ ప్యాకెట్లు కొన్నావో, మిగతా డబ్బులతో ఎన్ని బిస్కెట్ ప్యాకెట్లు కొనగలవు? వాటికి ఎంత చెల్లించావు?
- నీవు పాఠశాలకు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, మీ తరగతి విద్యార్థులు “ఎందుకు ఇన్ని తక్కువ ప్యాకెట్లు కొని తెచ్చావు? ప్రతిది ఐదు ప్యాకెట్లు తీసుకురావల్సింది.” అని అన్నారు. అందుకు గాను, నీవు స్వీట్లు బిస్కెట్ ప్యాకెట్ల ధరల గురించి చెప్పినప్పుడు వారు ఆశ్చర్యపోయారు. మీ తరగతిలో ఒకరు ఈ విధంగా అన్నారు. “గత సంవత్సరం మనం స్వీట్లు ప్యాకెట్కు రూ॥ 30, బిస్కెట్ ప్యాకెట్కు రూ.10 చెల్లించాం కదా.”
- గత సంవత్సరకాలంలో ఏమి జరిగింది? రెండు వస్తువుల ధరలు పెరిగాయి. కావున రూ. 200తో అవే వస్తువులను తక్కువ మొత్తంలో కొనుగోలు చేయాల్సి వస్తుంది.
- ఒక వేళ మీ తరగతి విద్యార్థులు, ఈ సంవత్సరం 5 స్వీట్స్, బిస్కెట్ ప్యాకెట్లు కొనమంటే, వాటి కోసం మీరు ఎంత చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
 - 5 ప్యాకెట్ల స్వీట్స్ కోసం = రూ. _____
 - 5 ప్యాకెట్ల బిస్కెట్స్ కోసం = రూ. _____
 - నీవు చెల్లించాల్సిన మొత్తం = రూ. _____
 - గత సంవత్సరంతో పోలిస్తే ఎంత ఎక్కువ మీరు చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
- డబ్బుతో మనం వాస్తవంగా కొనగలిగిన వస్తుసేవల సంఖ్యను ద్రవ్యం యొక్క కొనుగోలు శక్తి అంటారు. ద్రవ్యోల్బణ కాలంలో వాస్తవ ఆదాయం, ద్రవ్యం యొక్క కొనుగోలు శక్తి పడిపోతుంది. పై ఉదాహరణను బట్టి గత సంవత్సరం ఇవే వస్తువులు ఐదు చొప్పున కొనడానికి కేవలం రూ. 200 మాత్రమే చెల్లించారు. కాని ఇప్పుడు మీరు అదే వస్తువులను కొనడానికి ఎక్కువ చెల్లించాలి, కాబట్టి మీరు ఈ రెండు రకాల వస్తువులను తక్కువగా కొనుగోలు చేయాల్సి వస్తుంది.
- గత సంవత్సరం రూ. 200 = 5 స్వీట్ ప్యాకెట్లు + 5 బిస్కెట్స్ ప్యాకెట్లు
- ఈ సంవత్సరం రూ. 200 = 2 స్వీట్ ప్యాకెట్లు + 4 బిస్కెట్స్ ప్యాకెట్లు
- మరో రకంగా చెప్పాలంటే రూ.200 లతో చేసే కొనుగోలు శక్తి లేదా డబ్బు విలువ పడిపోయింది. కాబట్టి మీరు అదే డబ్బుతో తక్కువ వస్తువులనే కొనగలిగారు. ఎందుకంటే వాటి ధరలు పెరిగాయి.

స్థిరవేతనం పొందే ప్రజలు గతంలో లాగా అదే సంఖ్యలో వస్తువులను కొనలేరు. పైగా వాటి వినియోగాన్ని తగ్గించుకోవాలి లేదా తక్కువగా వస్తు సేవలను వినియోగించుకోవాలి. ఇలా చేయడం వారి జీవన ప్రమాణంపై ప్రభావం చూపుతుంది. సుఖమైన జీవనాన్ని గడుపుటకు వారు ఉపయోగించే వస్తు, సేవల సంఖ్యపైన వారి జీవన ప్రమాణం ఆధారపడి ఉంటుంది.

జీవన ప్రమాణం ఒక కుటుంబానికి మరొక కుటుంబానికి, ఒక వృత్తికి మరొక వృత్తికి, ఒక ఆదాయ వర్గానికి మరొక ఆదాయ వర్గానికి, ఒక దేశానికి మరొక దేశానికి వేరుగా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు అమెరికా దేశంలో కారు, టెలివిజన్, మొబైల్ ఫోను కలిగి ఉండుటను వారు ఉన్నత జీవనం కలిగి ఉన్నట్లుగా భావించరు. కాని భారతదేశంలో వీటిని కలిగి ఉన్నట్లయితే ఇక్కడి ప్రజలు మంచి జీవన ప్రమాణాన్ని కలిగి ఉన్నట్లుగా భావిస్తారు.

పెరుగుతున్న ధరలు ప్రతి ఒక్కరిపై అదే ప్రభావాన్ని చూపలేవు. కొన్ని వర్గాలవారిని పెరుగుతున్న ధరల నుండి మినహాయించాల్సి ఉంటుంది.

- కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో, కొన్ని సంస్థలలో పనిచేసే ఉద్యోగులు కరువు భత్యం (డి.ఎ.) ను అదనంగా పొందుతారు. ధరలు ఒక నిర్దిష్ట శాతం వరకు పెరిగినప్పుడు వారి వేతనం కూడా పెరుగుతుంది. ఎందుకంటే ప్రభుత్వం వారికి డి.ఎ. ను అదనంగా చెల్లిస్తుంది. తద్వారా ద్రవ్యోల్బణంతో పాటు వారి ఆదాయం పెరుగుతుంది.
- వ్యాపార కార్యకలాపాలు చేసే ప్రజలు వారు అమ్మే వస్తువుల ధరలు పెంచడం ద్వారా అధిక జీవన వ్యయంను రాబట్టుకుంటారు. ఉదా: పంచదార ధర పెరిగితే స్వీట్సు అమ్మేవారు ధరలను పెంచుతారు. టీ అమ్మేవారు కప్పు టీ ధరను పెంచుతారు.
- డ్రైక్లీనర్లు, క్షురకులు, లాయర్లు, డాక్టర్లు మొదలగు వివిధ సేవలను అందించే వారు ధరలు పెరిగినప్పుడు వారి ఫీజును కూడా పెంచుతారు. ఉదా: డాక్టర్లు రోగుల నుండి ఎక్కువ ఫీజులు వసూలు చేస్తారు.
- అధిక ధనవంతులు, కార్పొరేట్ రంగంలో పనిచేసే వారిపైన పెరిగిన ధరలు తక్కువ ప్రభావం చూపుతాయి.

నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు పెరిగిన విధంగా పనిచేసే వారందరూ సులభంగా వాటికి పరిహారం పొందలేరు. వ్యవసాయ కూలీలు, నిర్మాణ రంగంలోని కార్మికులు లేదా కర్మాగార కార్మికులు ధరలు పెరిగాయి కాబట్టి వారి వేతనాలను పెంచమని ఒక్కొక్కసారి సాధారణంగా డిమాండ్ చేస్తారు. వేతనాల పెరుగుదలకు కొన్నిసార్లు ట్రేడ్ యూనియన్లు (కార్మిక సంఘాలు) బలవంతంగా సమ్మెకు పిలుపునిస్తాయి. అటువంటి సందర్భాలలో ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకొని యాజమాన్యం, కార్మికుల మధ్య సంధి కుదిర్చి వేతనాలు పెంచేటట్లు చూస్తుంది. వివిధ వృత్తుల వారికి ప్రభుత్వం కూడా ఎప్పటికప్పుడు తగు వేతనాలను నిర్ణయిస్తుంది. దినసరి పనివారికి తప్ప, నిత్యావసర వస్తువుల ధరలలో వచ్చిన మార్పులను పరిగణనలోకి తీసుకొని నిర్దిష్ట కాలానికి వేతనాలను పెంచుతుంది.

ద్రవ్యోల్బణాన్ని కొలవడం ఎలా?

ముందుగా మనం పేర్కొన్నవిధంగా వస్తువుల ధరలు నిరంతరం పెరుగుటను ద్రవ్యోల్బణం అంటారు. కాని కొన్ని వస్తువుల ధరలు పెరగడం, కొన్ని వస్తువుల ధరలు పడిపోవడం మీరు గమనించి ఉంటారు. ఉదాహరణ మొబైల్ ఫోన్ల ధరలు తగ్గిపోతున్నాయి, ఇతర వస్తువుల ధరలు పెరుగుతున్నాయి. కాబట్టి దేశం మొత్తంలో ద్రవ్యోల్బణం ఉందా, లేదా అని మీరెలా చెబుతారు?

అదేవిధంగా అగ్గిపెట్టె ధర పెరిగింది అనుకుందాం, అది మీ జీవన వ్యయాన్ని తగ్గిస్తుందా? దీనిని ఇంటి అద్దె, పెట్రోల్ ధర, బియ్యం ధరలతో పోల్చండి. ఒకవేళ కంప్యూటర్ లో డాటాను భద్రపరిచేందుకు

ఉపయోగించే కాంప్యాక్ట్ డిస్క్ (CD) ధర పడిపోతే అది కంప్యూటర్ ఎప్పుడూ ఉపయోగించని సాధారణ పనివారి బడ్జెట్‌ను ఏవిధంగా ప్రభావితం చేస్తుంది? పారిశ్రామిక యంత్రాల ధరలు పెరిగితే అవి అనేక మంది ప్రజల బడ్జెట్‌ను పరోక్షంగా ఏవిధంగా ప్రభావితం చేస్తాయి?

- ప్రతిరోజు క్రమం తప్పకుండా మీ కుటుంబం ఉపయోగించే కొన్ని వస్తువుల లేదా సేవల షేర్లను రాయండి. ప్రస్తుతం వాటి ధరలను, గత సంవత్సరం అవే వస్తువుల ధరలను పరిశీలించండి. వాటి మధ్యగల తేడా ఏమిటి? దీనికిగాను మీ తల్లిదండ్రుల, ఉపాధ్యాయుల సహాయం తీసుకోండి.

	వస్తువులు/ సేవలు	గత సంవత్సరపు ధర	ప్రస్తుత సంవత్సరపు ధర	తేడా
1				
2				
3				
4				

ధరల సూచీ సంఖ్యలు

ధరలలో వచ్చిన మార్పులను కొలుచుటకు ఉపయోగపడే గణాంక సాధనం ధరల సూచిక. ఒక వస్తువు ధరలో వచ్చిన మార్పు ఇతర వస్తుసేవల ధరలో మార్పులను అదేవిధంగా ప్రభావితం చేయలేదు. మనం ఏవిధంగా మారే ధరలను మొత్తంగా తెలుసుకోగలం? అందుకుగాను ధరల సూచికను ఉపయోగించడం అనేది ఒక విధానం. ధరల సూచికను ఈ కిందివిధంగా తయారు చేయవచ్చు.

ఎంపిక చేసిన మొదటి సంవత్సరంలో అన్ని వస్తుసేవల సరాసరి ధరలను ఆధార సంవత్సరం అంటారు, దానిని 100 సంఖ్యతో సూచిస్తారు. ఒకవేళ అన్ని ఎంపిక చేసిన వస్తు సేవల ధరలు గత సంవత్సరం కన్నా 25% పెరిగినవో, వచ్చే సంవత్సరానికి ధరల సూచిక సంఖ్య 125 అవుతుంది. ఆ తరువాత సంవత్సరానికి, గత సంవత్సరం కన్నా 20% పెరిగితే, ధరల సూచిక సంఖ్య 150 (20% యొక్క 125+25=150).

దీనిని కింది ఉదాహరణ ద్వారా అర్థం చేసుకుందాం. ఈ పట్టికలో వరి, పత్తి పంటలకు కనీస మద్దతు ధరలో భాగంగా ప్రభుత్వ సంస్థలు చెల్లించే ధరలు చూపబడ్డాయి. కింది పట్టికను క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేసి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

పట్టిక - 2 : వరి, పత్తి ధరలు (క్వింటాల్కు) 2005-2011 సంవత్సరాలకు						
పంట	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-2010	2010-2011
వరి	Rs. 600	Rs. 610	Rs. 775	Rs. 880	Rs. 980	Rs. 1030
పత్తి	Rs.1980	Rs. 1990	Rs. 2030	Rs. 3000	Rs. 3000	Rs. 3000

అ. 2005-06 సంవత్సరం ఆధార సంవత్సరం అనుకొని వరి, పత్తి ధరలతో ధరల సూచికను లెక్కించుము.

ఆ. వరి, పత్తి ధరల సూచికలను చూపించే గ్రాఫ్‌ను గీయండి. x- అక్షంపై సంవత్సరాలు, y-అక్షంపై ధరల సూచికలను చూపండి. సంవత్సర సంవత్సరానికి రేఖ ఏవిధంగా పైకి వెళ్తుందో చర్చించండి.

ధరల సూచికలు మనకు కాలక్రమేణా కొన్ని వస్తువుల ధరల మొత్తాలలో వచ్చిన మార్పులను తెలియజేస్తాయి. ఈ సంవత్సరంలోని మొత్తం వస్తువులను, మరొక సంవత్సరం కూడా అదే వస్తువుల ధరలతో పోలుస్తారు. ఈ విధంగా ఒక కాలవ్యవధి నుండి మరొక కాల వ్యవధికి వస్తు సముదాయం ధరలలో వచ్చిన మార్పు శాతాన్ని ధరల సూచిక తెలియజేస్తుంది. ఉదా: ఈ నెల, ఈ సంవత్సరం మన కుటుంబ బడ్జెట్‌కు గత నెల, గత సంవత్సర బడ్జెట్‌తో పోల్చవచ్చును. ఈ రెండు సంవత్సరాల ధరల స్థాయిలోని తేడాలను బట్టి ఒక సంవత్సర కాలంలో ధరలు ఏవిధంగా పెరిగాయో తెలుసుకోవచ్చు.

ఇంకా ఇది ఒక ప్రాంత ధరల స్థాయిని, మరొక ప్రాంత ధరల స్థాయితో పోల్చుటకు ఉపయోగించవచ్చు. తెలంగాణాలోని ధరల స్థాయిలను, ఇతర రాష్ట్రాల ధరల స్థాయిలతో పోల్చవచ్చు. ఉదా: కర్ణాటక లేదా మహారాష్ట్ర.

ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఎన్నో వేలకొలది వస్తుసేవలు ఉన్నాయి, ధరల సూచికలో ఏ వస్తుసేవలను చేర్చాలో మనం ఎంపిక చేయాలి.

ధరల సూచికలు వివిధ రకాలు. అవి మనం చూసే వినియోగదారుల సమూహంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉదా: మనకు టోకు ధరల సూచిక (W.P.I), వినియోగదారుల ధరల సూచిక (C.P.I) ఉన్నాయి. టో.ధ.సూలో అన్ని వస్తువుల (ఉత్పాదక వస్తువులు, వినియోగ వస్తువులు), టోకు ధరలలోని మార్పులు, వి.ధ.సూ. కొన్ని ఎంపిక చేసిన వినియోగ వస్తువుల, చిల్లర అమ్మకపు ధరలలో వచ్చిన మార్పులను లెక్కిస్తుంది. భారతదేశంలో వి.ధ.సూ.లను ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

అ. పారిశ్రామిక ఉద్యోగుల వి.ధ.సూ.

ఆ. పట్టణ ప్రాంతంలోని (శారీరక శ్రమ చేయని) ఉద్యోగుల వి.ధ.సూ.

ఇ. వ్యవసాయ కార్మికుల వి.ధ.సూ.

వి.ధ.సూ.లలో చాలా రకాలు ఉన్నాయి, ఎందుకంటే అనేక కుటుంబాల వారు ఒకే రకమైన వస్తువులను ఉపయోగించరు. పట్టణ ప్రాంతంలోని పారిశ్రామిక కార్మికులు ఉపయోగించే వస్తుసేవలు, గ్రామీణ ప్రాంతంలో గల వ్యవసాయ కార్మికులు ఉపయోగించే వస్తుసేవలలో తేడాలుంటాయి. చేతిపనులు కాకుండా, వివిధ కార్యాలయాలలో, బ్యాంకులలో, సమాచార సాంకేతిక కంపెనీలలో పనిచేసేవారు - వ్యవసాయ కార్మికులు వాడే వస్తు సముదాయాలకు భిన్నమైన వాటిని వినియోగిస్తారు.

వివిధ వి.ధ.సూ.లను ఉపయోగించి డి.ఎ.ను లెక్కించి ఉద్యోగులకు, ప్రభుత్వం అందజేస్తుంది. భారత ప్రభుత్వ చట్టాలను అనుసరించి పేదరికాన్ని అంచనా వేయుటకు చట్టపరమైన వేతన రేట్లను పున:సమీక్షిస్తుంది. భారతదేశంలో, సాధారణంగా ద్రవ్యోల్బణాన్ని టో.ధ.సూ.లో వచ్చిన మార్పులను బట్టి లెక్కిస్తారు.

వినియోగదారుల ధరల సూచికలను ఎలా తయారు చేస్తారు?

మీ కుటుంబంలో వినియోగించడానికి కొనే కొన్ని వస్తువులతో ఒక సులభమైన వినియోగదారుల ధరల సూచికను తయారు చేయుటకు ప్రయత్నిద్దాం.

పట్టిక-3ను తీసుకోండి. గత నెలలో మీ తల్లిదండ్రులు కొనుగోలు చేసిన ప్రతి వస్తువు యొక్క ధరలను రాయండి. ఈ నెల కూడా అంతే మొత్తంలో కొన్నారని ఊహించుకోండి, కాని ఈ నెల ధరలు పెరగడం వలన అంతే మొత్తంలో వస్తువుల రేట్లు విపరీతంగా పెరిగాయి.

ఈ పట్టికలో మనం కొనుగోలు చేసిన 4 వస్తువుల ధరలను, వాటి పరిమాణాలను తీసుకున్నాం.

ఈ దత్తాంశాన్ని 3వ, 4వ కాలమ్లలో చూపిస్తున్నాం. ప్రతి వస్తువు మీద, అయిన మొత్తం ఖర్చును తెలుసుకోవడానికి ఆయా వస్తువుల ధరలను, వాటి పరిమాణాలను గుణించాలి. ఆ తరువాత 4వ కాలమ్లోని అన్ని వస్తువుల మొత్తం ఖర్చులను కూడితే మొత్తం వ్యయం వస్తుంది.

పట్టిక-3 : వినియోగదారుని ధరల సూచిక						
వినియోగదారుల ధరల సూచికను నిర్మించడానికి ఇది ఒక ఉదాహరణ. మీ కుటుంబం బియ్యం, ఉల్లిగడ్డలు, పప్పులు, గ్యాస్ సిలిండర్ కొన్నారని అనుకోండి.						
1	2	3	4= 2 x 3	5	6	7=5 x 6
వస్తువులు/ సేవలు	గత నెలలో ధర	గత నెలలో దాని పరిమాణం	గత నెలలో ఖర్చు	ప్రస్తుత నెలలో ధర	ఈ నెలలో పరిమాణం	ప్రస్తుత ఖర్చు
1. బియ్యం 1 Kg	Rs.30	25 Kgs	Rs. 750	Rs.40	25 Kgs	Rs. 1000
2. ఉల్లిగడ్డలు 1 Kg	Rs. 10	5 Kgs	Rs. 50	Rs.20	5 Kgs	Rs. 100
3. పప్పులు 1 Kg	Rs. 75	4 Kgs	Rs. 300	Rs.85	4 Kgs	Rs. 340
4. గ్యాస్ సిలిండర్	Rs. 400	1	Rs. 400	Rs.410	1	Rs. 410
మొత్తం వ్యయం			Rs. 1500	మొత్తం వ్యయం		
				Rs. 1850		

అదేవిధంగా కాలమ్5లో మనం ఈ నెలలో అవే వస్తువుల ధరలు చూపవచ్చు, మరియు కాలమ్6లో ఎంత పరిమాణంలో కొనుగోలు చేశామో చూపించవచ్చు. గత నెలలో ఉన్న పరిమాణాలను అలాగే ఉంచాలి. కాలమ్ నెం. 7లో ఉన్న ప్రతి ఒక్క వస్తువు ధరలను, మనం చేసిన వ్యయాన్ని తిరిగి లెక్కించాలి. ఇలా కాలమ్7ను కూడడం ద్వారా ఈ నెలలో 4 వస్తువులపై మనం చేసిన మొత్తం ఖర్చు వస్తుంది.

పట్టిక-3లో మీరు ఏమి చూశారు? మీ కుటుంబం ఈ 4 వస్తువులు గత నెలలో రూ.1500లకు కొన్నది. కాని ఇవే సంబంధిత వస్తువులకు ప్రస్తుత కాలంలో రూ.1850 చెల్లించారు, ఎందుకనగా అన్ని వస్తువుల ధరలు పెరిగాయి. గత నెలతో పోలిస్తే వాటి ధరలు రూ.350 పెరిగాయి, దానిని శాతాలలో లెక్కిస్తే $350/1500 \times 100 = 23.3\%$.

మరోవిధంగా చెప్పాలంటే గత నెలలో మీ కుటుంబానికి అయిన ఖర్చు రూ.100 అనుకుంటే, ఈ నెలలో వాటికి రూ.123.3 ఖర్చు చేయవలసి ఉంటుంది. అన్ని కుటుంబాలు అదే రకమైన వినియోగాన్ని కలిగి ఉంటే, వారి బడ్జెట్పైన కూడా ప్రభావం అదే రకంగా ఉంటుంది. వారందరూ 23% ధరల పెరుగుదలను ఎదుర్కొంటారు. ఒక కుటుంబ బడ్జెట్లోని ప్రాముఖ్యత గల వస్తువులపై చేసే ఖర్చును లెక్కించే విధంగానే వినియోగదారుల ధరల సూచికను కూడా లెక్కిస్తారు. మీ జీవన వ్యయంలో ఎంత వరకు పెరుగుదల సంభవించిందో ఈ సంఖ్య చూపిస్తుంది.

గత నెలలో ఈ 4 వస్తువుల సరాసరి ధరల స్థాయి 100. అది ఇప్పుడు 123.3కి పెరిగింది. అంటే దీని అర్థం గత నెలతో పోలిస్తే ఇంట్లో వినియోగించుకొనే ఈ 4 వస్తువుల ధరల స్థాయి ఈ నెలలో 23.3% పెరిగింది.

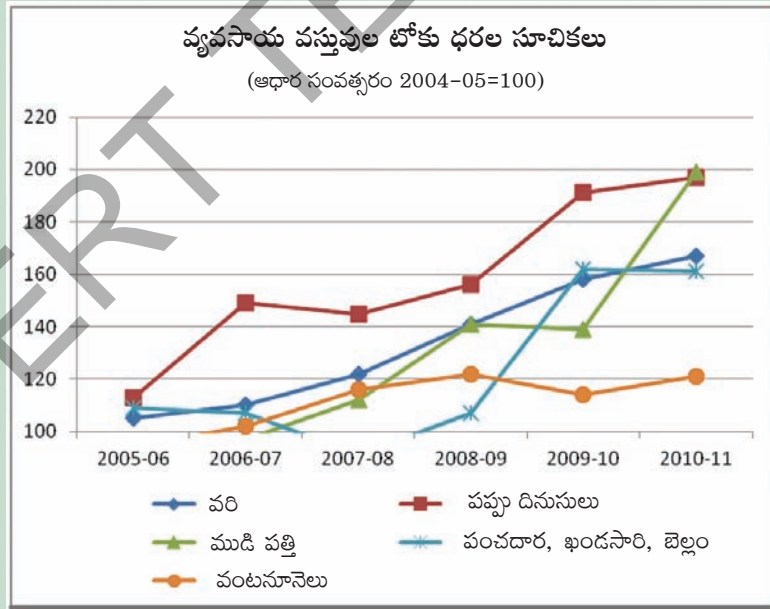
వాస్తవ ఆర్థిక వ్యవస్థలో వేలకొలది వస్తు, సేవలు ఉత్పత్తి చేయబడతాయి, వాటి ధరలు పెరుగుతూ ఉంటాయి. వీటిని ప్రభుత్వ వివిధ కాలవ్యవధులలో ప్రతి నెల, లేదా ప్రతి వారం అంచనా వేస్తుంది.

ఆహార ద్రవ్యోల్బణం

2009 నుండి, ప్రభుత్వం ధరలను మద్దించుటకు ఒక కొత్త సూచికను ప్రారంభించింది- అదే ఆహార ధరల సూచిక (ఆ.ధ.సూ). ఈ ధరల సూచికను ఆహార పదార్థాల ధరలలో పెరుగుదలను అంచనా వేయుటకు ఉపయోగిస్తారు. దీనినే ఆహార ద్రవ్యోల్బణం అంటారు. ఆ.ధ.సూ.లో బియ్యం, గోధుమ, కూరగాయలు, పంచదార, పాలు, గుడ్లు, మాంసం, చేపలు, ఆహార పదార్థాల తయారీకి ఉపయోగపడే వంటనూనెల టోకు ధరలు ఉంటాయి. 2011-12 సంవత్సరంలో వంటనూనెలు అత్యధిక ద్రవ్యోల్బణాన్ని నమోదు చేశాయి. ఆ సంవత్సరంలో దాదాపు 50% భారతదేశ వంటనూనెల అవసరాలను ముడి పామాయిల్, సన్‌ప్లవర్ నూనె, సోయాబీన్ నూనెలు, శుద్ధిచేసిన పామాయిల్ దిగుమతి చేసుకోవడం ద్వారా సమకూర్చుకున్నాం. వాటి ధరలు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పెరిగినపుడు, మనం ఏదో దేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకున్నామో, భారతీయ వినియోగదారులు కూడా ఆయా దేశాలకు ఎక్కువ ధరలు చెల్లించాల్సి వచ్చింది. అప్పటి నుండి పెరుగుతున్న ధరలను అదుపుచేయుటకు ప్రభుత్వం చాలా పరిశోధనాత్మక అధ్యయనాలను చేపట్టింది. తద్వారా మనం ఏమి గమనించామంటే, ప్రజల ఆహార అలవాట్లలో చాలా మార్పులు వచ్చాయి, వారు వినియోగించే కూరగాయలు, గుడ్లు, మాంసం, చేపల వాడకం ఇటీవల కాలంలో పెరిగింది. ఏమైనా కాలానుగుణ్యమైన కొరత వల్ల ఏర్పడే ధరల పెరుగుదల ఆ ఉత్పత్తులకు గల డిమాండును పెంచుతోంది. ఇది వారు రోజు తీసుకొనే ఆహారంలో భాగం, కావున వాటి ధరలు ఎక్కువగా ఉన్నప్పటికీ వాటిని అధికంగా వినియోగిస్తారు.

ఇటీవల ధరల పెరుగుదల

2009-11 కాలంలో చాలా నిత్యవసర వస్తువుల ధరలు పెరిగాయి. వీటిని ఈ చిత్రంలో చూడవచ్చు. ఈ చిత్రాన్ని జాగ్రత్తగా గమనించి, క్రింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

- 2005-06లో వరి ధర రూ. 20 కిలో కొంటే 2011లో ఎంత చెల్లించాలి?
- ఏ సంవత్సరంలో పప్పుదినుసుల ధరలు అధికంగా పెరిగాయి?
- ప్రత్తి ధరలో ఎంత శాతం పెరుగుదల ఉంది?
- ఏ వస్తువు ధర హెచ్చు, తగ్గులు లేకుండా నిలకడగా ఉంది?

ముడిచమురుతో తయ్యారయ్యే పెట్రోలియం ఉత్పత్తులైన పెట్రోలు, డీజిల్, కిరోసిన్లను మనం ఎక్కువగా ఇతర దేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకుంటామని మీకు తెలుసు కదా!. ముడిచమురు, పెట్రోలియం ధరలతో పాటు లోహాలు, రసాయనాలు ధరలు కూడా పెరగడం భారతదేశంలో ద్రవ్యోల్బణానికి దారి తీసింది. ద్రవ్యోల్బణం అనగా దీర్ఘకాలంలో వస్తువుల, సేవల సాధారణ ధరల స్థాయిలలో పెరుగుదల. భారతదేశంలో ప్రాథమికంగా ఇవి వినియోగ వస్తువుల ఉత్పత్తికి ఉపయోగించే ముడి పదార్థాలు, ఈ ముడి పదార్థాల ధరల పెరుగుదల, వినియోగ వస్తువుల ధరల పెరుగుదలకు దారితీస్తుంది.

ధరలను నియంత్రించుటలో ప్రభుత్వ పాత్ర

సాధారణ ద్రవ్యోల్బణం ఉన్నప్పుడు - టోకు ధరల సూచిక వేగంగా పెరుగుతుంది. ఇది పారిశ్రామిక వేత్తలకు ఆందోళన కలిగించే అంశం. అదే ఆహార ద్రవ్యోల్బణంలో పెరుగుదల ఉన్నట్లయితే, ఇది సాధారణ ప్రజలమీద నేరుగా ప్రభావం చూపుతుంది. ద్రవ్యోల్బణ స్థాయి అధికంగా ఉన్నప్పుడు తక్కువ వేతన దారులు, స్థిరవేతన దారులు బాధపడటమే కాకుండా పేదవారవుతారు. వీరుకాక ఇతర ప్రజలు తమ పొదుపు మొత్తాలను స్థలాలను కొనుటకు, బంగారం లేదా ఇతర అనుత్పాదక వస్తువులపై ఖర్చుపెడతారు. ఎందుకనగా వారు డబ్బు విలువ రోజు రోజుకు పడిపోతుందనే దృక్పథంతో ఉంటారు.

అన్ని ఆర్థిక వ్యవస్థలలో ఎల్లప్పుడు ఎంతో కొంత ద్రవ్యోల్బణం చోటుచేసుకుంటుంది. దీనితో వినియోగదారులు అధిక ధరలను చెల్లించాల్సివస్తుంది. ఎందుకంటే పెరిగిన ధరల ఫలితం ఆ వస్తువును ఉత్పత్తి చేసిన కార్మికులకు చెందితే అది దేశానికి మంచిదని భావించబడుతుంది.

కొన్నిసార్లు లాభార్జన ప్రధాన ఆశయంగా గల వ్యాపారస్తులు చాలా వస్తువులు, ముఖ్యంగా నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు అక్రమంగా పెంచుతారు. వినియోగదారులైన శ్రామికుల వేతనంలో పెరుగుదల లేకుంటే వారు మార్కెట్లో వస్తువులను కొనలేరు. నిత్యావసర వస్తువులైన గోధుమలు, బియ్యం, పాలు మొ॥ వాటి విషయంలో సంభవిస్తే ఇవి ప్రజలకు ఇబ్బంది కలిగిస్తుంది.

ఇది వ్యాపారస్తులను నియంత్రించుటకు ప్రభుత్వం బలవంతంగా వారిపై నిఘాను పెట్టే అవశ్యకతను తెలుపుతుంది. ఈ విధంగా ప్రభుత్వం కావలసినంత చొరవ చూపుతుంది. వ్యవసాయం అనే పాఠంలో ప్రభుత్వం భారత ఆహార సంస్థ ద్వారా గోధుమ, వరి పంటలకు కనీస మద్దతు ధరల సహాయంతో వ్యవసాయదారులకు ఏ విధంగా రక్షణ కల్పించిందో గుర్తు చేసుకోండి. ఈ విధానం వ్యవసాయదారులకు సహాయపడటమే కాకుండా వరి, గోధుమ ధరలను మార్కెట్లో నియంత్రించుటకు ప్రభుత్వానికి ఉపయోగపడుతుంది. అదే విధంగా కేంద్ర, రాష్ట్ర స్థాయిలలోని ప్రభుత్వాలు చెరకు ధరను నిర్ణయించి పంచదార తయారు చేయుటకు సహకార పంచదార మిల్లలకు సహాయపడతాయి. మార్కెట్లో చెరకు ధరలను నియంత్రించుటలో ఇదొక విధానం.

మీరు 8వ తరగతిలో ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ గురించి (PDS- Public Distribution System) చదివారు. ఇది ముఖ్యంగా పేద ప్రజల ఆహార భద్రతకు ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన ముఖ్యమైన పథకమే కాకుండా నిత్యావసర వస్తువుల ధరలను కూడా నియంత్రిస్తుంది. ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా ప్రభుత్వం నిత్యావసర వస్తువులైన గోధుమలు, బియ్యం పంచదార, వంటనూనెలు, కిరోసిన్లను పంపిణీ చేసే బాధ్యతను

చేపట్టింది. ఈ పథకాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చౌకధరల దుకాణాల ద్వారా అమలు చేస్తున్నది. ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా పంపిణీ చేసే వస్తువుల ధరలు మార్కెట్‌లోని ధరల కన్నా తక్కువగా ఉంటాయి. వీటి ధరలలో తేడా లేదా సబ్సిడీని ప్రభుత్వం భరిస్తుంది. చౌకధరల దుకాణాల నుండి పేద ప్రజలు వస్తువులను కొనడానికి వీలు కల్పించడమే కాకుండా, నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు మార్కెట్‌లో విచక్షణారహితంగా పెరగకుండా నియంత్రిస్తుంది.

నిత్యావసర వస్తువుల అక్రమ నిల్వలను నిరోధించి, వాటి ధరలను సహేతుకమైన స్థాయిలలో ఉంచడం, వాటి లభ్యతను సులభతరం చేయడం కోసం ప్రభుత్వమే ధరలను నిర్ణయించి, అవే ధరలకు మార్కెట్‌లో వస్తువులను విక్రయించాలని వ్యాపారస్తులను ఆదేశిస్తుంది. ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ధరలను ఎవరైతే పాటించరో వారిపై వివిధ చట్టాల ద్వారా జరిమానా విధిస్తుంది. కిరోసిన్, డీజిల్, Liquified Petroleum Gas (LPG), Compressed Natural Gas (CNG), Piped Natural Gas (PNG) మొదలగు వాటికి ప్రభుత్వం కొంతమేర లేదా మొత్తంగా సబ్సిడీ ఇచ్చి ధరల పాలనా యంత్రాంగం ద్వారా విక్రయిస్తుంది.

ఎప్పుడైనా ధరలు పెరిగితే భారతదేశంలో అన్ని బ్యాంకులకు అపెక్స్ (ఉన్నత) బ్యాంకు అయిన రిజర్వ్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ధన ప్రవాహాన్ని తగ్గిస్తుంది. అవసరమైన మేరకు డిపాజిట్లను అంగీకరించమని, అంత మేరకే అప్పులివ్వమని కింది బ్యాంకులను ఆదేశించడం ద్వారా ధన ప్రవాహాన్ని నియంత్రిస్తుంది. ఆర్.బి.ఐ దాని నియంత్రణలో ఉన్న అన్ని బ్యాంకుల ఖాతాదారుల నుండి స్వీకరించే, చెల్లించే వడ్డీలను కూడా నియంత్రిస్తుంది. ఇలా వడ్డీరేట్లను నియంత్రించడం ద్వారా దేశంలో ధన ప్రవాహం తగ్గుతుంది. ఈవిధంగా డబ్బు సరఫరాను తగ్గించడం ద్వారా దేశ వ్యాప్తంగా డబ్బు చెలామణి తగ్గిపోయి, సాధారణ ప్రజల కొనుగోలు స్థాయి కూడా తగ్గి వస్తువుల డిమాండ్‌తో పాటు ధరలు కూడా తగ్గుతాయి. ఏది ఏమైనా, ఆర్.బి.ఐ తీసుకునే చర్యల ఫలితాలు రావడానికి కొంత సమయం పడుతుంది. కొన్ని సమయాలలో ముడి పదార్థాల పెరుగుదల వలన ద్రవ్యోల్బణం సంభవించినప్పుడు ఆర్.బి.ఐ తీసుకునే చర్యలు కఠినంగా ఉంటాయి.

చెలామణిలో ఉన్న ద్రవ్య సరఫరాను తగ్గించాలనుకున్నప్పుడు ప్రభుత్వం సంపన్న ఆదాయ వర్గాలపై, అనేక వినియోగ వస్తువులపై అధిక పన్నులు విధిస్తుంది. ఇక్కడ ప్రభుత్వం ఉద్దేశం ఏమిటంటే ప్రజల యొక్క కొనుగోలు శక్తిని తగ్గించడం. ఎప్పుడైతే ప్రజలు తక్కువ డబ్బులు ఖర్చు పెడతారో, వారి వినియోగం కూడా తగ్గిపోయి ఇది ధరల తగ్గుదలకు దారితీస్తుంది.

ప్రభుత్వం ఎగుమతి దిగుమతుల విధానం ద్వారా నిత్యావసర వస్తువుల ధరలను నియంత్రిస్తుంది. ఆహార పదార్థాల ధరలు పెరిగినప్పుడు ఆ వస్తువుల ఎగుమతిని పూర్తిగా నిషేధిస్తుంది లేదా కొంత పరిమితిని విధిస్తుంది. ఏవైనా వస్తువులు కొరతగా ఉంటే ప్రభుత్వం ఇతర దేశాల నుంచి తెప్పించి మార్కెట్ ధరల కంటే తక్కువ ధరలకు నేషనల్ అగ్రికల్చరల్ కో ఆపరేటివ్ మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్ (NAFED) లాంటి సహకార సంఘాల ద్వారా అందిస్తుంది. ఎప్పుడైనా వ్యాపారులు అక్రమ నిల్వల ద్వారా కృత్రిమ కొరతను సృష్టిస్తే ప్రభుత్వం చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకుంటుంది.

కీలకపదాలు

1. జీవన ప్రమాణాలు
2. ద్రవ్యోల్బణం
3. వినియోగదారుల ధరల సూచిక
4. టోకు ధరల సూచిక
5. ధరల పరిపాలనా యంత్రాంగం

మీ అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరుచుకోండి

1. ధరలను నియంత్రించాల్సిన ఆవశ్యకత ఏమిటి?
2. వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసేవారు, అమ్మేవారు ధరలను ఎలా నిర్ణయిస్తారు?
3. జీవన వ్యయం, జీవన ప్రమాణానికి మధ్యగల తేడా ఏమిటి?
4. జీవన వ్యయంలో పెరుగుదల ఎవరిపై ఎక్కువ ప్రభావం చూపుతుంది? ఎందుకు?
5. ద్రవ్యోల్బణ కాలంలో ఏ సమూహాలు ఎక్కువ ఆదాయాన్ని పొందుతాయి?
6. టోకు ధరల సూచిక (WPI), వినియోగదారుల ధరల సూచిక (CPI) కంటే ఏవిధంగా భిన్నమైనది?
7. ఆహార ద్రవ్యోల్బణం, వినియోగదారుల ధరల సూచికల మధ్యగల భేదమేమి?
8. వినియోగదారుల ధరల సూచిక యొక్క ఉపయోగాలు ఏమిటి?
9. వినియోగదారుల ధరల సూచికను లెక్కించుటలో గల సమస్యలను తెలపండి.
10. 'ధరలను నియంత్రించడంలో ప్రభుత్వ పాత్ర' అనే శీర్షిక కింద గల 6వ పేరాను చదివి ఈ ప్రశ్నకు జవాబు రాయండి.
ప్రభుత్వ రాబడిని ధరల పాలనా యంత్రాంగం (APM) ఎలా ప్రభావితం చేస్తుంది? చర్చించండి.
11. మీ కుటుంబం వినియోగించే ఐదు రకాల వస్తువులను లేదా సేవలను తీసుకొని మీ కుటుంబానికి సంబంధించిన వినియోగదారుల ధరల సూచికను తయారు చేయండి.

1	2	3	4=2 x 3	5	6	7=5 x 6
వస్తువులు/ సేవలు	గత నెల ధర రూ.	గత నెల వాటి పరిమాణం	గత నెల వాటి ఖర్చు	ప్రస్తుత నెలలో వాటి ధర	ప్రస్తుత నెలలో వాటి పరిమాణం	ప్రస్తుత నెల వాటి ఖర్చు
1.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
2.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
3.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
4.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
5.	Rs.		Rs.	Rs.		Rs.
మొత్తం వ్యయం: Rs.				మొత్తం వ్యయం: Rs.		
వినియోగదారుల ధరల సూచికను రాయండి. _____%						
గత నెలతో పోలిస్తే మీ కుటుంబం మొత్తం ఖర్చులో ఎంత మార్పు వచ్చింది? _____						

12. ఈ కింది వాక్యాలలో తప్పుప్పులను గుర్తించండి.

అ. ద్రవ్యోల్బణం ప్రజల జీవన ప్రమాణ స్థాయిని పెంచుతుంది. []

ఆ. ద్రవ్యం యొక్క కొనుగోలు శక్తిలోని మార్పు ఆ ద్రవ్యం విలువను తెలుపుతుంది. []

ఇ. జీవన వ్యయంలో వచ్చిన మార్పు పెన్షనర్ల జీవన ప్రమాణంపై ఎటువంటి ప్రభావం చూపదు. []

ఈ. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు డి.ఎ. ను పెంచడం ద్వారా ద్రవ్యోల్బణం నుండి వారు మినహాయించు పొందుతారు. []

ఉ. వినియోగ వస్తువుల ధరలలో వచ్చిన మార్పులను మాత్రమే టో.ధ.సూ. తెక్కిస్తుంది. []

13. పారిశ్రామిక వస్తువుల టోకు ధరల సూచికలు ఈ కింది పట్టికలో ఇవ్వబడ్డాయి. వీటి ద్వారా కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

సంవత్సరం	బొగ్గ వస్త్రం	నూలు	ఎరువులు	సిమెంట్	ఇసుము, ఉక్కు, ఫెర్రో సంబంధ మిశ్రమ టోహాలు
2005-06	118	99	102	102	100
2006-07	118	97	104	119	105
2007-08	122	99	106	138	119
2008-09	151	103	107	139	137
2009-10	156	107	108	149	124
2010-11	165	115	117	151	136

అ. గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా ఏ వస్తువుల ధరలు అధికంగా పెరుగుతున్నాయి?

ఆ. నూలు వస్త్రం, ఎరువుల ధరలు నెమ్మదిగా పెరగడానికి గల కారణాలు ఏమిటి?

14. ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ సక్రమ నిర్వహణకై సలహాలను సూచిస్తూ మీ తహశీల్దారుకు ఒక లేఖ రాయండి.